https://achterderug.nl

TWEEËRLEI GROOTE MANNEN

II. MENSCHEN IN DE SCHADUW

Er zijn gelukkig ook andere groote mannen!
„Sedert de moderne publiciteitsmethoden met behulp van bloc-note en camera al wat er op de wereld gebeurt aan de openbaarheid hebben prijsgegeven, zou men kunnen meenen, dat er, althans in principe, geen werkelijk belangrijke menschen meer in de schaduw der onbekendheid verborgen blijven.
„En wie eenmaal tot deze overtuiging is gekomen, gaat licht een stap verder en beschouwt de mate van bekendheid, waarin zich deze of gene figuur verheugen mag, als een graadmeter voor de beteekenis zijner persoonlijkheid," zoo begint Roel Houwink zijn inleiding tot den leerzamen bundel „Menschen in de schaduw," bij D. A. Daamen verschenen, in een keurige uitgave.
In een tiental studies worden figuren, ten onrechte te weinig bekend geworden of gebleven, wat meer naar voren gebracht.
Staatslieden, predikanten, letterkundigen, schilders, musici, menschenredders, filantropen, zendelingen.
Hoevelen gaan er niet in stilte hun weg, zonder buiten eigen kring bekend te raken. Een hoogleeraar, die een middel uitvindt tot redding der menschheid, stapt onopgemerkt en onbekend uit zijn trein, maar een bokskampioen of wielrenner wordt omstuwd door honderden enthousiasten, op de schouders van hun vereerders omkranst over het perron gedragen.
De dagbladen houden u van den nieuwsten hoed en de lievelingsgerechten van Greta Garbo volledig op de hoogte, doch terecht betwijfelt Roel Houwink het, „of de besognes van de „groote" Garbo te vergelijken zijn met de dagelijksche werkzaamheden van de duizenden tikstertjes, die overal ter wereld iederen morgen het zooveelste blaadje in hun machine draaien, om maar te zwijgen van den gemechaniseerden arbeid der fabrieksmeisjes, terwijl wij dan bovendien het verschil tusschen het „honorarium" van Greta Garbo en het salaris van juffrouw Pieterse maar buiten beschouwing laten."
Er is verschil in werkwijze bij het tiental biografen, die dezen bundel bijeenbrachten. Er zijn er, die één bepaalde figuur belichten (Hermanides, Smulders, Willem Witsen, Ds Haspels b.v.), er zijn er ook die een bepaald type collectief behandelen.
Zooals b.v. H. Th. de Booy zijn sympathieke „Kerels van de kust" teekent, de moedige redders, die er in wilde stormnachten onversaagd op uittrekken, vaak met den inzet van hun eigen leven, om in nood verkeerende medemenschen te redden.
Typologisch is ook bedoeld het uitstekende artikel van Ds W. A. Hoek, over Ds J. W. Swaan, een Achterhoeksch predikant. Want wel beschrijft hij het leven van dezen predikant, die zijn heele leven vergeten en onbekend, op een achterafplaatsje doorbrengt, maar er valt eigenlijk zoo weinig feitelijks te vermelden, en zooveel wat deze gemeen had met alle collega's in dezelfde omstandigheden, dat het toch een „daad van eenvoudige rechtvaardigheid" geworden is aan al die stille, trouwe zieleherders, wier naam niet onder de redacties van kerkelijke bladen voorkomt, die niet gevierde redenaars worden op grootestads-kansels, die niet voor de radio spreken, of met winterlezingen stad en land afreizen.
Geen grooten op politiek of sociaal terrein, maar enkel: herder van de hun toevertrouwde kleine kudde.
Het belangrijkste lijkt mij 't artikel van Dr K. Heeroma over den predikant-literator Ds G. F. Haspels, den laten tachtiger, den eenigen echten „Christelijken tachtiger," naast misschien mevrouw Kuyper-Van Oordt en G. C. van As.
Instructief is de studie over Dr Hermanides, door Dr A. Hymans, den Christen medicus van groot formaat, die zonder de doleantie, en de kleine gepikeerdheid van Dr A. Kuyper — ook groote mannen kunnen soms klein zijn in hun persoonlijke gevoeligheden — stellig de aangewezen man geweest was, om een hoogleeraarsstoel aan de V.U. te bezetten.
Mevrouw Van Hoogstraten-Schoch brengt ons Freule Teding van Berkhout nader, de onvermoeide voorvechtster voor betere verpleging en verzorging van lijders aan vallende ziekte. Een typische figuur uit den na-reveiltijd (O. G. Heldring, e.a.)
Het minst geslaagd acht ik de breedsprakig-taaie en weinig belangrijke beschrijving van een figuur als Keuchenius, door Bruins Slot.
Dit boek, dat dubbel aantrekkelijk gemaakt wordt door de vele zeldzame, vaak nooit eerder gepubliceerde foto's, handschriften en documenten, brengt een verheugende variatie in de seriereeksen, die de laatste jaren steeds verschijnen, met een groot formaat platenboek als openingsnummer van den jaargang. Men kijkt dat eens door, grasduint eens wat in de vaak onbelangrijke proza-bijdragen, en laat het verder vergeten staan in de boekenkast.
Oneindig veel liever is me dit leerzame en interessante verzamelwerk, dat de nieuwe „sleutelreeks" van Daamen opent. En het brengt ons in kennis met een ander soort groote mannen, dan waarvan we in het eerste deel van dit artikel spraken.
„In de wereld heet groot de man, die zonder blikken of blozen duizenden menschenlevens opoffert aan zijn machtsdroom, de man die geschiedenis schrijft!
In de kerk van Christus is groot, hij, die zich buigen wil tot in het slijk der straten, om één enkel mensch op te heffen uit zonde en ellende.
Daarom blijven de namen van de grooten in macht voortleven, doch zoekt ge de namen van de helden des Kruises tevergeefs in de geschiedenisboeken.
En toch weten we dat deze helden verworven hebben hetgeen blijft, eeuwig blijft!
De namen en het werk van deze kruisridders schuilen nog in de vergetelheid, aldus Ds Lugtigheid, — zelfs al tijdens hun leven en worstelend werken.
Slechts in kleinen kring zijn zij bekend — en dan bij Hem, Die de minste daad der liefde tot Hem eeuwig blijft gedenken.
Tweeërlei groote mannen!
Helden van 't kanon, en helden van 't Kruis.
Gode zij dank, dat de hemelsche annalen er anders uitzien dan de aardsche."

G. J. P.

TER BEVORDERING VAN BIJBELKENNIS

DE CEDER.

Herhaalde malen geeft de ceder den Bijbelschrijvers aanleiding tot vergelijkingen.

Ps. 29 : 5 zegt: De stem des Heeren breekt de cederen; ja, de Heere verbreekt de cederen van den Libanon.
De cederen op de hoogten van den Libanon groeien langzaam. Eeuwen aaneen trotseerden de stammen koude en storm. Mede daardoor werd het hout van de cederen schier onverwoestbaar. Bij het vinden van het oude paleis van den Assyrischen vorst Asurbanipal trof men balken aan van cederhout, die na 2700 jaar opnieuw konden worden gepolijst.

In Ps. 92 : 13 wordt gezegd van den rechtvaardige, dat hij zal wassen als een cederboom op den Libanon.
Statig verheffen zich de reuzen-cederen op den Libanon. Er zijn er bij van wel drieduizend jaar oud. Een ervan heeft een omvang van 14 M. De hoogte bedraagt wel 25 M.

In Hooglied 4 : 11 wordt van den reuk van de kleederen van de bruid gezegd, dat die is als de reuk van den Libanon.
Daarbij moeten wij ook denken aan de cederen. Het hout ervan is doortrokken van olie, waardoor het welriekend geurt. Bij het verbranden van cederhout, ook al is dit eeuwen oud, verspreidt zich een sterke, aangename geur.

S.